

KISLAP

1903. február 15-én.

Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasárnap.

HŰ KISÉRŐK. (Lásd a 99. lapon.)

A HÁROM KENYERES-PAJTÁS.

— Elbeszélés. —

Irta GAÁL MÓZES.

(Folytatás.)

Hatodik fejezet.

Csupa szomorúság.

AZ ELSŐ szomoru hír hazulról jött, és szólott Gazsinak.

Az édes anyja meghalt.

Gazsi elment Bódihoz, hogy elbucsuzzék tőle, s nyomban elinduljon még pedig gyalog — a temetésre. Az eső nagyon esett, Gazsinak pedig vékony volt a ruhája; a szél is fujt, s ilyen időben négy órai utat gyalog megtenni, nem tartozott a legkellemesebb dolgok közé.

Bódi kinyitotta a zárós ládáját, annak a fiókjából kivett három ezüst forintot, azt belé csusztatta a lábija zsebébe, s elvitte Gazsit egy fuvaroshoz, kinek a szekerét éppen tegnap reparálta meg.

Megalkudott vele három forintban, s felültette Gazsit, a szekeresnek volt egy nagy ócska pokrócra, azt reá tette a fiu hátára, belé göngyölte a térdét is, aztán megcsókolta s azt mondta, hogy ne sirjon sokat, mert immár úgy is hiába sir.

A temetés után pedig jöjjön vissza, de ne legyen beteg.

Az ilyen dolgokat az ember mind elmondja könnyen, de akinek az anyja meghal, az nem sirhat eleget. A szív úgy megtelik könnyel, hogy sokat kell sirni, míg kiürül. Azt is könnyű mondani, hogy ne legyen valaki beteg. A szél nem kérdezi az embertől, hogy akarsz-e beteg lenni; a szél csak fuj és átjárja a testet és lelket.

Gazsi nagy beteg lett.

Ott feküdt a Bódi anyjáéknál a temetés után három hétig, s Bódi minden szombaton haza gyalogolt, s minden hétfőn hajnalban vissza gyalogolt a városba. De vasárnap ott akart lenni Gazsi mellett. És minden vasárnap ott találta a beteg ágyánál azt a sárgás-zöld szemű fiút, aki nagy híres művész akart lenni, s aki az apja agyagját mindennap fogyasztotta, s a falusiaknak czifra kép-rámákat csinált és várta, mind várta, hogy Gazsi legyen újra egészséges, hogy menjenek hárman Pestre.

Mikor Gazsi talpra állott s vissza mehetett a kolostorba, a nagy tiszteletű gvárdián urat már egy nagy bőrszékben találta. De az ott meg nem mozdult... agyát szélütés érte.

Szegény Gazsi nagyon megijedt. Ez a jó ember fogta eddig a pártját; ez a jó ember ígérte meg, hogy tovább is gondját viseli — s ime most őt is elvesztette.

Szomorúan vette kezébe a könyveket, de a rajzoló ónt nem. Mindig tanult, tanult, hogy az utolsó osztályról meg legyen a bizonyítványa. Érezte, hogy ennél több osztályt úgy sem fog végezni, mert miből tanuljon? Abban a városkában csak négy osztályu volt az iskola, idegen helyt őt nem ismerik. Kavargott a fejében száz féle gondolat, hogy mihez fogjon, de nem állapodott meg semmiben.

Bódi látta ezt a nagy töprengést, ezt a nagy szomorúságot. Mind várta, hogy Gazsi elpanaszolja, de Gazsi néma maradt.

Menyus küldözgette hazulról a leveleket. Csupa sürgető, izgató, biztató, bolondos levelek voltak. Mindenik azzal végződött:

»Fiuk, irjátok már meg, hogy mikor lesz az indulás, mert a türelmem fogyatékán van.«

És mindenik levél arról szólott, hogy az ország szép fővárosában ragyog fel az ő szerencséjüknek csillaga. Ott lesz Bódiból világhírű műlakatos, Gazsiból világhírű festő — és belőle is legalább országos hírű szobrász.

Ezen közben Gazsi letette az utolsó, a negyedik osztályból a vizsgálatot. Az új gárdián azt mondotta neki, hogy szép s dicső dolog a pingálás, de egy darab biztos kenyér mégis csak többet ér. Tanácsolta, hogy legyen tanító. Nehány esztendeig még tanul s aztán elkerül valami csendes falucskába, ott neki igen jó dolga lesz.

Ebből a tanácsból kiolvashatta Gazsi, hogy a főtisztelendő ur támogatására nem számíthat.

Bódinak elpanaszolta s nagyon elérezkenyedett.

— Mondottam én, hogy jobb lett volna neked is valami mesterséget tanulnod, mint neked. Mit ér az, hogy a szivemben megvan a nagy kívánság, mikor olyan nagyon tehetetlen vagyok! Te voltál köztünk a legokosabb, Bódi; neked *van* kenyered.

— Az, hogy kenyérem van, igaz, válaszolá Bódi; de az, hogy én voltam a legokosabb, nem igaz. Mondtam, hogy belőled híes festő lesz, s meg fogom neked mutatni! A jövő hónapban megyünk Budapestre, addig eltartanak téged a szüleim, s nem fogsz többé a kolostorba vissza menni. Így lesz, Gazsi, s te egyet se busulj! Éretted fölmegyek abba a nagy városba, de a bolondos Menyus kedviért nem mentem volna föl, mert benne nincsen sok reménységem.

Gazsi nyakába borult Bódinak, s csak annyit tudott mondani:

— Oh Bódi, Bódi! Sohasem fogom neked vissza fizetni ezt a sok jóságot!

Az izmos lakatos legény pedig megfogta Gazsinak a kezét s erősen megszorította.

Az nap jött megint egy sürgető levél Menyustól:

— Fiuk, mikor indulunk?

Erre aztán pósta-fordultával kapott választ:

»Jövő hónap elején, még pedig gyalog!«

(Folytatása következik.)

HŰ KISÉRŐK.

(Képpel a czimlapon.)

- *Kis kutyáim, mit akartok?
Indulok már, dolgom van.*
- *Hadd mehessünk mi is veled,
Vidám kedvvel, boldogan...*
- *Hát ti néktek boldogság az,
Ha eljöttök én-velem?*
- *Boldogság, mert hűségünk és
Szeretetünk végtelen...*
- *No, ha úgy van, jöjjetek hát,
Egy-kettőre, előre!*
- *Vigyázunk rád: majd meglátod,
Nem lesz károd belőle!*
- *Jutalmatok el nem marad,
Pompás lesz az ebédünk...*
- *Szeretetért szeretet jár,
Más egyebet nem kérünk...*

Andor diák.

A MAGYAR NÉP-KÖLTÉSZET VIRÁGAIBÓL.

Kiolvasó vers.

Egyszer egy erdőbe
Szarkák veszekedtek;
Szarka papné meghallotta,
Szunyog lábát kirántotta,
Bagolyt küldte doktorért;
Mig a bagoly ballagott,
Mehalt a szegény szunyog.
Tí, tú,
Nagy kancsó,
Leesett a toronyból,
Igy mult ki a világból.

*

Közmondások.

Az arany is tűzben tisztul.
Csupa jó csak a jó Isten.
Ki minek nem mestere, hóhérja az annak.
Nagy kutya föl sem veszi, ha kis kutya megugatja.
Molnár gondja az őrlés.
Zajtalan az a harag, akitől senki sem fél.
Minden ember a maga bőrét viszi a vásárra.

*

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY.

(Született 1773. november hó 17-én, meghalt 1805. január hó 20-án.)

SOK, SOK esztendővel ezelőtt, a XVII. évszázad vége felé, a híres debreczeni fő-iskolába egy élénk fiatal diák járt. Jól tanult mindig, azért szerették is a tanítói, csak az volt a hibája, hogy élénk és fellobbanó természete miatt sokszor össze tüzött társaival, sőt a fegyellem ellen is vétett és így egy szép napon távoznia kellett az iskolából.

Mit volt mit tennie, elment szülő-városából másfelé. Tanult szorgalmasan, olvasgatott; a debreczeni fő-iskolából való kizáratásán okulva, meg is javult. Nehány évtized elmúltával ennek az egykor kicsepott diáknak ércz-szobrot emelt szülő-városa: Debreczen.

Ez az ifju *Csokonai Vitéz Mihály* volt. Rendkívüli tehetség lakozott benne. Rövid életében (mindössze 32 évet élt) sokat is szenvedett. Atyját — aki orvos volt — korán elvesztette, forrón szeretett édes anyja gondosan nevelte; megismertette vele a nagy költők remek műveit és ez nagy hatással volt reá.

Éjjel-nappal szorgalmasan tanult. Igazi költői természete már tanuló korában nyilvánult, mert mint diák írta meg első szindarabját a »*Tempefői*«-t és néhány feltűnően sikerült versét. Debreczenből való távozása után akkorát haladt tanulmányaiiban, hogy a csurgai gymnasiumhoz helyettes-tanárnak választották meg. De itt mindössze egy évig működött. Bármennyi csalódás érte is, mindig megőrizte nemes önérzetét és erősen bizott költői hívatottságában és minden sors-csapás közepe-
pette is szorgalmasan dolgozott tovább. Ujabb munkái csakhamar nagy föltűnést keltettek. Költeményei, ügyes szindarabjai, bohókás, tré-

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY DEBRECZENI SZOBRA. (Izsó Miklós műve.)

fás írásai rövid idő alatt hirnevessé tették őt.

Amde nem sokáig örvendhetett a dicsőségnek: tüdő-sorvadásba esett és 32 éves korában elhunyt.

Csokonai Vitéz Mihály halála nagy veszteség volt a magyar irodalomra, mert még igen sok szép művet alkothatott volna, ha életben marad.

Nézzétek meg az ő arczképét s merüljete el nemes vonásainak szemlélésébe.

Régi divatu magyar prémes mentét viselt, amikor ezt a képmását készítették. Ott van alatta a keze írása is a néhai nagy költőnek.

Tanuljatok példájából. Az egykori kis rakonczátlan gyerekből szorgalmas tanulás és önképzés révén olyan híres ember lett, hogy nagy idők múltán (mert 130 éve, hogy megszületett) is dicsőn marad meg az ő emléke.

Most immár második szobrát készülnek az országban felállítani.

A második szoborral Csurgó akar áldozni a nagy költő emlékének.

Ez emlék fölállítási költségeihez (mert sok pénzbe kerül egy ilyen szobor) méltó módon hozzá járult egy budapesti (a VII. kerületi) fő-gymnasium tanuló ifjusága azzal, hogy az Urania színházban nagy *Csokonai-ünnepet* rendezett a múlt hó 29-én. Tudom, hogy közületek is igen sokan voltak jelen e szép ünnepen.

Telistele volt a színház tanulókkal és azok hozzátartozóival.

7 órakor *Bachmann* Sándor szavalásával kezdődött az ünnep. Utána a tanuló ifjuság zenekara játszott, majd az iskolai dalos-kör énekelt.

Csokonai Vitéz Mihály

Azután eljátszották a fiúk a Csokonai első darabját, a »*Tempefőit*« és úgy megtapsolták őket a nézők, akár csak kész színészek lettek volna.

Ismét zene- s ének-számok következtek, majd a végére megint színpadi játék került.

Különösen ki köll emelnem *Benedek* Marczel VIII. oszt. tanulónak tartalmas felolvasását, melyben szépen és tudással ismertette Csokonai Mihály életét és működését.

A többi részvevők közül Görgei József, Héger, Kende Ernő, Lenkei Dezső, Ozarovszky Henrik, Klein Zoltán, Erődi, Homonnai, Bálint, Vadász, Rothauser, Siket, Steinschneider, Balogh Béla, Cserna Andor (zongorán), Fluss György (hegedün), Gárday Alfréd (gordonkán), Pál (violán), továbbá Galamb Sándor, Reich, Sebestyén stb. stb. arattak tapsokat.

A szép ünnep méltó volt Csokonai Vitéz Mihály nagy nevéhez és dicséretére válik a lelkes tanuló ifjuságnak.

Még néhány ilyen jól sikerült ünnep és hamarosan együtt lesz a szükséges költéség, hogy abból mielőbb föllállithassák a Csokonai halhatatlanságát hirdető második szobrot.

Polgár Géza.

EGY HÓS USZÓ.

BÖRTÉNT egyszer Afrikában, hogy egy, a tenger-part közelében lévő kisebb angol telepet hirtelen vademberek támadtak meg és olyan kegyetlen öldöklést vittek véghez, hogy mindössze csak két fehér embernek sikerült az erdőbe menekülnie. A megmenekültek egyike szerencsésen eljutott a tenger-partra, hol a többi telepesnek hírül hozta a szerencsétlenséget s elmondotta azt a sejtelmét, hogy egyik társa valószínűleg még most is az erdőben bujdosik a vadak elől.

A tengerparti angolok rögtön csapatot szereltek föl és ezt azzal a megbizással küldötték az elpusztított telep környékére, hogy kutassa fel az erdőt s ha lehet, mentse meg a bennük bujdosó telepet. A csapat az elpusztult telep közelében lévő folyóhoz ért s meglepetve látta, hogy a vademberek a tulsó parton gyülekeztek össze. Valószínűnek látszott, hogy a vadak egy-két fehér embert is elfogtak, ezért a mentő csapat vezetője elhatározta, hogy rögtön megtámadja a vadakat. Igen ám, de a folyó mintegy 150 lépés széles volt s tudták, hogy oly mély, hogy átgázolni nem lehet rajta, csónakjuk pedig nem volt. Bezzeg volt a bennszülötteknek! Nem is egy, hanem sok; de sajna, a tulsó oldali parthoz kötve. Hogyan lehet azok közül néhányat megszerezni? Ez volt a nagy kérdés.

A csapat egyik tisztje, egy fiatal hadnagy, aki jól ismerte a környéket és a vadak szokásait, felszólította a csapat legénységét, hogy ússzanak át nehányan vele a tulsó partra, hogy azután együtt több csónakot hozzanak át. A legények

közül azonban senki sem vállalkozott, mert tudták, hogy az uszókat nem csak a vadak nyilai fenyegetik, hanem a krokodilusok is, melyeknek ez a folyó egyik legkedvesebb tartózkodási helyük volt.

Miután senki sem jelentkezett, a hadnagy a többi tisztek minden ellenkezése mellett is kijelentette, hogy ő maga kísérti meg a folyón való átuszást és azt, hogy legalább *egy* csónakot kerítsen hatalmába. Elhatározását rögtön a tett is követte. Midőn a vadak látták, hogy uszó ember közeledik feléjük, a partra sereglettek, hogy nyilzáport eresszenek rája, de az angol csapat emberei az uszó tiszt feje fölött átlövődözött puskagolyóikkal elűzték őket.

Midőn azonban a hadnagy már a part közelébe ért, társai rémülve látták, hogy hirtelen hátára fordul s kétségbe esetten küzködik, mert egy krokodilus a lábánál fogva ragadta meg s lefelé, a víz fenekére kezdte huzni. Ám a tiszt a végső veszély pillanatában, egy erős fordulattal, bár súlyos seb árán, kirántotta lábát a krokodilus fogai közül s szerencsésen a partra uszott. Egy pillanat alatt leoldotta a legközelebbi csónakot, bele ugrott és nyíl-sebesen evezett vissza társaihoz. Ezek nagy öröm-ujjongással fogadták, majd a csónakba ülve, a tulsó partra siettek és üldözőbe vették a vadakat.

Többször ütköztek össze velük s fél nap telt el, míg teljesen szét kergették őket. Közben folyton harsogtatták trombitájukat, hogy jelt adjanak bujdosó társuknak, kire végre szerencsésen rá is találtak. Örvendve hallották, hogy ez mind-eddig szerencsésen kikerülte a vadakat, majd szomorúsággal vették tudomásul, hogy foglyot csak azért nem vihettek magukkal a feketék, mert a telepeseket egytől-egyet leölték. Az angolok vigaszt meritvén abból, hogy legalább az egyetlen megmenekültet sikerült megmeneteniök, visszatértek a tengerpartra, hol nem győzték a hős uszót ünnepelni. Az angol király is értesült a fiatal hadnagy rendkívüli bátorságáról és nagy érdemrenddel tüntette ki.

Béla bácsi.

A PIÓCZA-HALÁSZ.

Jean Rameau után a francia eredetiből átdolgozta *Farkas Gyuláné*.

A SZEGÉSZ falu népe ismerte Böskét, a molnár kis leányát.

Jószivű kis lány volt, de hamis mint valami kis ördög. Mindenkiből tréfát űzött, mindenkit rászédett. Nem kimélt sem embert sem állatot, sem öregot, sem fiatalot.

Szülei sokszor figyelmeztették:

— Böske, Böske, vigyázz magadra, mert egyszer bizony megjáród csunyául!

Hallgassátok csak, mit művelt a mi napában.

A molnárék háza mögött volt egy nagy verem. Azt a vermet befödte lehullott száraz lombbal, úgy hogy egyazon magasságu lett a föld színével. Senki sem vehette észre, hogy verem tátong alatta. Ő maga pedig egy bokor mögé bujt és leste: ki lesz az első, aki arra jön és beleesik. Nem is kellett sokáig várakoznia. Nyílik a konyha-ajtó és kilép rajta a vastag béresné. Nagy kosárral vitt paradicsomot a kamara felé. Egyszerre csak potty!... bele esett a gödörbe, a paradicsom meg mind a nyakába, fejére, arczára szakadt! Böske pedig majd meghalt nevéttében a paradicsomos béresné láttára.

Másszor meg belebujt egy üres zsákba, amilyen sok volt az édes atyja házábanál. Aztán szép csöndesen várta, míg valamelyik molnár-legény a vállára kapta, abban a hitben, hogy buza van benne. A legény meghőkölt, amin Bözsi megint nagyokat kaczagott.

Egyszer meg valamely szép nyári dél-

után gyorsan elvégezte a feladatot, hogy anyja engedelmével kiszaladhasson a közel erdőre. Ugrott, futott, akár a kis csikó. Majd pillangót kergetett, majd mezei nyulacsakát. Aztán meg egy hosszú pálczával kipiszkálta üregéből a vakondokot, fölmászott a fára a mókus után s több efféle cselekedett. Így aztán mind messzebb haladt, már rég elhagyta a mezőt, az erdőn is túl volt, amidőn oda ért egy tavacskához. A szélén egy öreg bácsi ült, mellette állt két nagy csizmája, lábait pedig belelógatta a vízbe. (Lásd a képet a 104. lapon.)

— Adjon Isten jó napot, bátyám uram! Mit csinál kend? Talán bizony a lábait fürösztö? kérde Böske.

— Pióczát fogok, kisasszonykám, feleli az öreg.

— Hát aztán mivel és hogyan fogja? Hiszen nem látok a kezében sem hálót, sem horgot! csodálkozik Böske.

Az öreg szépen elmondja neki, hogy nem is hálóval, horoggal fogja a pióczát, hanem a lábaival. Azért tartja azokat a vízben. A piócza a víz alatt oda gyülekezik s belecsip a lábába, ő pedig ekkor gyorsan oda kap és leszedi róla.

Böske eltűnődve hallgatta. Ott állt a parton és egy száraz ággal kavargatta a vizet. Egyszerre az öreg felkiált:

— Itt van megint egy! Oda kap a lábához, de nem talált rajta semmit, amin pedig nagyon csodálkozott, mert hogy ő világosan érezte a piócza csipését.

Böske alig bírta vissza fojtani a kaczagást, mert ő tudta jól, hogy amit az öreg bácsi piócza-csipésnek hitt, az az ő pálczikája-okozta karmolás volt, mert — s ezt csak most vette észre — a szegény öreg teljesen vak volt s nem látta, hogy Böske mit művel.

A kis lánynak a szive azt sugta: »Sajnálod a szegény világtalant, és ne üzz belőle tréfát!« De a pajkosság elnémitá a szive hangját s újra meg újra megszurkálta az öreg ember lábát; az pedig mind-annyiszor bele kapott a vízbe abban a hitben, hogy pióczát fogott és mindig csalódva és megszegyenülten rázogatta ősz fejét, hogy tévedett.

De most már mérgeledni is kezdett, hogy milyen lassu a keze, hogy nem tudja elég gyorsan megfogni ezeket a kis vérszopó állatokat. S mikor aztán Böske megint megszúrta, olyan hirtelen kapott bele a vízbe, hogy a pálczikát ragadta meg, amely éppen még a lábát érte volt.

De most már Böskén volt a sor megijedni! Hogy valamikép jóvá tegye bűnét, elő vette erszényét és oda tette az öreg tenyerébe mind a pénzét, ami benne volt. De az öreg fölállott, büszkén vissza dobta a pénzt és így szólt:

— Én dolgozom és abból élek. Ha koldulni akarnék, nem köllene itt nap-hosszat ülnöm s lesni a jó szerencsét! Tartsa meg

... LÁBAIT BELELÓGATTA A VIZBE. (Lásd a 103. lapon.)

s kezdett,
nem tudja
a kis vér-
án Böske
en kapott
t ragadta
érte volt.
sor meg-
gye bünet,
e az öreg
enne volt.
ssza dobta

k. Ha kol-
ap-hosszat
artsa meg

a pénzét s menjen el előlem! Rossz ember pénze nem boldogít! Adjon hálát az Istennek, hogy megvan a szeme-világa s ne üzzön gunyt a szegény világtalanból!

Ezeket mondva vissza ült helyére és többé nem szólt Böskehez, aki nagyon szomorúan és elégedetlenül ballagott haza. Röstelte nagyon, amit tett. Ugy sajnálta a szegény vak öreget, hogy bánatában zokogott.

Midőn hazajött, kérdezte az édesanyja, hogy miért olyan csöndes? Elfáradt nagyon? De Böske kitérő választ adott s bus és szóval volt. Még vacsorához sem volt étvágya, pedig az ő legkedvesebb étele volt az asztalon: bárány-pecsenye.

Lefeküdt, elaludt s azt álmodta, hogy egy rossz fiu rácsapott a szemére egy pácizával és attól megvakult. Föl-fölebredt, felült ágyában, nézte, nem akar-e még derengeni? És újra elaludt s megint csak kínos, gyötrelmes álmai voltak.

Végre valahára megvirradt. Bözsi korán fölkel, de fáradt, bágyadt volt. Mihelyt rendbe jött, azonnal hozzá látott a tanulás-hoz. Egyetlen kívánsága volt, mielőbb újra látni azt, akit annyira megkeserített, hogy bocsánatát kérhesse és kibékítse. Olyan szépen fogja kérni, csókolni, könnyeivel áztatni a kezét, csak hogy megbocsásson neki! S akkor talán a jó Isten is meg fog neki bocsátani.

Alig hogy elkészült a feladataival, elszaladt a kis tóhoz abban a reményben, hogy ott leli az öreg bácsit.

Félve közeledett, hát ha nem találja ott s nem kérlelheti meg? És ha ott lesz is, de nem fog neki megbocsátani?...

Mind-lassabban és lassabban lépkedett.

Végre odaért és oh!... nagyot dobbant a szíve: ott volt az öreg is.

Böske oda sompolygott s félve-remélve így szólt:

— Bácsikám, édes jó bácsikám! Ne haragudjon rám, hogy olyan szívtelen és rossz voltam magához! Ugy megbántam, hogy azóta sem álom, sem étvágyam. Térden állva kérem, bocsásson meg, édes jó bácsikám, hogy az Isten is megbocsássa bűnömet!

Az öreg ember világtalan szemeiben könny csillogott és szívesen megbocsátott Böske-nek, meggyőződve a kis lány igaz megbánásáról.

Kezet szoritottak a béke jeléül és mint jó barátok egymás mellé telepedtek a tó partjára. Böske elmesélgetett neki az édes anyjáról, a kertjükről, a kis cziczáról; öreg barátja pedig elmondta neki, hogy öt fillért kap egy-egy pióczáért s még éppen száznolcvan darabot kell fognia, hogy az árából a házbért kifizethesse.

— Hát hányat fog egy nap? kérdi Böske.

— Bizony most már ezekkel a száraz, csontos lábaimmal nem sokat; de az előtt, még mikor erős, izmos volt a lábam, akadt olyan nap, hogy hatvanra is vittem! Mert bizony, mondá az öreg, miközben felkavarta az iszapot, hogy félbreszsze az alvó pióczákat: a piócza is csak olyan mint az ember, csak a jó falatot szereti!

És Böske elgondolkodott. Nézegette a saját kövér lábacskáit, vajjon az ő vére hogyan izlene azoknak az apró torkos állatoknak? ... Egyet gondol és szép csöndesen, hogy a bácsi észre ne vegye, levetette a cipőit, azután a harisnyáit is és belemártotta a lábait a vízbe.

— Huh! kiáltott fel, mert bizony hideg volt a víz. A vak ember kérdésére, hogy mi lelte, azt füllenté, hogy darázs csipte meg. És ezzel csak mártja-mártja mind beljebb a lábát a mocsaras vízbe.

És csakugyan! ... alig hogy lábai benn voltak a vízben egy perczig, már érezte a pióczák csipését. (Lásd a képet a 106. lapon.) De már most mikép adja oda a pióczákat a bácsinak? Mert nem akarta, hogy az öreg megtudja, honnan és hogyan kerültek.

Levette a lábáról és felkiált:

— Nini bácsi! Itt van egy. Most vettem le a maga lábáról; hát nem érezte a csipését?

— Nem én, mondja az öreg zavartan.

— Hát most?... És most?... megint egy... már megint...

És mind-annyiszor a saját tömzsi lábairól szedte le Böske a vérszopó állatkákat.

... MÁR ÉREZTE A PIÓCZÁK CSIPÉSÉT. (Lásd a 105. lapon.)

Az öreg csak rázogatta a fejét és csudálkozik. Nem is hitte volna, hogy az ő rossz, csontos lábaival még ilyen szép szüretre birjon szert tenni. És azt hajtogatta, hogy bizonyára azért nem érzi a csipéseket, mert már olyan száraz, kemény a bőre.

Böske boldog volt, hogy segíthetett barátján s jóvá tehetette bűnét. Vigyázott is, hogy az öreg észre ne vegye, ne is sejtse a dolog nyitját.

Dél-felé sietve bucsuzott az öregtől, megígérte neki, hogy délután megint eljön és futott hazafelé.

Édes anyja előtt persze titkolta a dolgot. Hiszen bizonyosan megtiltaná, hogy óráhosszat a hideg vízben lubiczkoltassa a lábát.

Délután megint odament és ép úgy tett, mint délelőtt.

Az öreg pedig boldog volt, hogy olyan hamar szedi majd össze a házbért; de legfőképp annak örült, hogy a lábai még kapósak a piócák előtt, mert — úgy beszélte Böskenek — a nép azt tartja, hogy amelyik lábra már nem jár a piócza, az kiszolgált s annak a gazdája már eleget élt.

A kis Böske továbbra is bátran türte az állatkák csipéseit, csak hogy segíthessen a jó öreg emberen.

És másnap megint eljött s harmadnap és negyednap is.

De ekkor már édesanyjának is feltűnt, hogy vajjon hova szalad az ő kis lánya mindennap? Észre vette, hogy az titkol előtte valamit, de meg az is szeget ütött a fejébe, hogy az ő csintalan, szeleburdi kis lánya milyen szelid és csöndes lett pár nap óta! S ez okból, midőn Bözsike harmad-

nap megint elindult utjára, édes anyja a nyomán megindult s szép csöndesen észrevétlenül követte a tóig. Itt pedig egy bokor mögé bujt, hogy meglássa, mi lesz hát most?

Mily meglepetés! Látott ülni egy öreg embert ott a víz-parton... Böske régi jó barátként üdvözli... majd meg hüledezve látta, hogy az ő kis lánya leveti a cipőjét, harisnyáját és lábait belelógatja a vízbe.

Egyelőre azonban nem szólt semmit, csak leste, mi lesz ebből? Mert látta, hogy kis lánya nem valami rosszban töri az ő kis fejét, hiszen jóságos arczocskája csak úgy ragyog a boldogságtól.

Várt, várt... hallgatta, hogy beszélgetnek egymással. Az is meglepte, hogy az ő kis lánya, aki máskor sikolt ha egy bogár mászik a kezén, vagy ha csak messziről lát is meg egy békát — hogyan szedi le most a lábáról azokat a csuf fekete, iszapos pióczákat!

— Lásna kisasszonykám, mondja az öreg, milyen jó az Isten! Ma levelet kaptam a városból a fiskálistól, hogy messze földön meghalt valami atyámfia, aki egy csomó pénzt hagyott nekem, menjek be érte! El is megyek holnap, de ma még össze fogdosom azt a pár állatkát, ami még hiányzik, hogy előbb még kifizethessem a házbért.

Böske csak rakosgatja tovább a pióczákat, s számlálgatja: százhetvenöt, százhetvenhat...

Az édes anyja pedig csak mosolyog a buvó-rejteken, mert látja most már, hogy az ő kis lánya jót cselekszik. Bevárta, míg az öreg össze rakosgatja holmiját, elköszön Böskétől és haza vánszorog a pióczáival.

Ekkor azután előjött a mama.

Böske szörnyen megijedt, de azután töredelmesen bevallott mindent. Édes anyja pedig megölelte és így szólt:

— Dehogy haragszom, dehogy! Hiszen sok csinyt követtél már el, de ez egyszer jó szivecskéd megtalálta a helyes utat, melyen magad tetted jóvá hibádat. Hallgass mindig jó szivedre s lelki-ismeretedre.

Aztán kettecskén boldogan ballagtak hazafelé.

CSAK RÖVIDEN!

— Játék. —

A játszók körbe ülnek. A játék lényege az, hogy minden gyermeknek egy-tagu szóval köll felelnie arra a kérdésre, melyet szomszédja intéz hozzá. Aki ezt nem tudja, vagy sokáig gondolkozik, zálogot ad. Már egyszer mondott szavakat nem szabad ismételni, ugy, hogy a játék annál nehezebb, minél tovább folyik.

A játék folyása ilyen-forma. A körben ülő első gyerek, mondjuk Jancsi, így szól szomszédjához, Pálhoz:

— Melyik a kedves virágod?

Mire Pál így felel:

— Mák — és Pistához fordul:

— Melyik a kedves ételed?

— Rizs, mondja Pista és Bélát szólítja meg:

— Hogy töltötted a mai napot?

— Jól.

S így tovább. Csakhamar akad gyermek, aki nem tud egy-tagu szóval felelni, vagy valami bolondot mond.

Persze a kérdezőnek arra kell törekednie, hogy kérdésére csak nagyon nehezen lehessen egy-tagu szóval felelni, vagy hogy egyáltalán ne lehessen.

JÓ EGÉSZSÉG.

Nedves időben jó meleg cipőt hordj, mert ha a láb átfázik, kész a betegség.

Ha átfázott lábbal érkezel haza, legjobb azonnal cipőt s harisnyát váltani, hogy elkerüljed a betegséget.

Ne egyetek meg semmit sem nagyon forrón. A túl-meleg étel árt a gyomornak. A jég-hideg ital is káros.

Ne légy válogatós. A vegyes táplálék a legegészségesebb.

A legjobb ital a víz.

Nagyon egészséges ital a tej is. Lehetőleg sokat igyál belőle, de csak akkor, ha fel van forralva, mert soha sem lehet tudni, valjon teljesen egészséges tehéntől való-e, s a felforralás után már nem lehet káros. Felforralt tejet hidegen is ihatol.

Doktor bácsi.

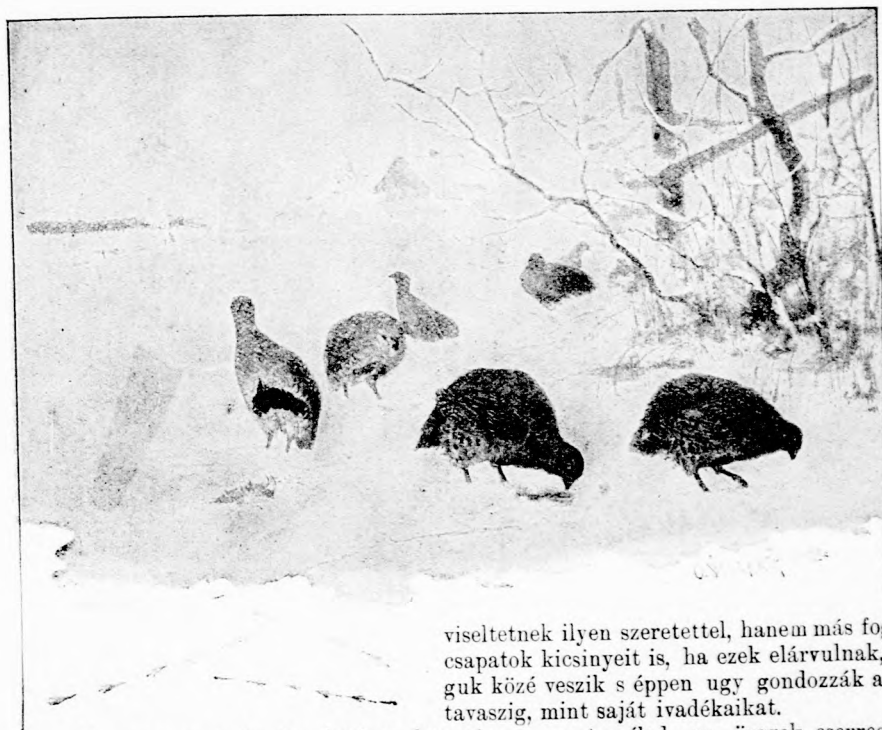

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

A fogoly. Nincsen egyetlen madarunk, melyre a vadászok nagyobb kedvvel vadásznának, mint a fogolyra. Igaz, hogy nincs is madarunk, melynek husa ízletesebb volna. Leírása szinte fölösleges, annyira ismerik ezt a galamb-nagyságu állatkát, melynek barnás színű hátát sötétebb és világosabb foltok ékesítik. Melle hamvas-szürke, hasa fehéres, nagyobb sötétes foltokkal, farka rozsdaszínű. Ismeretes az is, hogy a szőlőkben szeret tanyázní és az érett szőlő-bogyóknak nem nagy ellensége. De annál a kárnál, melyet ilyképen okoz, sokkal nagyobb az a haszon, melyet a szőlőkben a kártékony férgek pusztításával hajt a gazdának. Fordul elő a fogoly között tiszta fehér és tarka is, de ezek Magyarországon igen ritkák. A foglyok állandó madarak, szülőhelyüket nem hagyják el és ott telelnek, ahol egész nyáron tartózkodtak. Egyes természet-tudósok és madár-megfigyelők azonban azt állítják, hogy vannak vándor-foglyok is. Valószínű azonban, hogy ezek csak kivételek és vándorlásra csak akkor adják magukat a foglyok, ha az illető vidékről teljesen kipusztul az a táplálék, melyhez hozzá szoktak.

A fogoly teste nehéz, de azért könnyen fut és gyorsan röpi. Magasra nem igen szeret szállani és röpiését lehetőleg úgy szereti irányítani, hogy a szél ne fujjon a tolla közé. Sajátságos, hogy leggyorsabban és legjobban októberben és novemberben röpi, amikor éppen a legjobb husban van, tehát a legnehezebb.

A fogolynak egyik legszebb sajátága a szülői szeretet. Kicsinyeit kiterjesztett szárnyai alá veszi és úgy védelmezi eső és hideg ellen. A szülők csodálatra méltó gondossága azonban különösen akkor mutatkozik, ha ellenség közeledik. Az anyja intó hangjára az apróság egy pillanat alatt elbukik, míg az öregek aggódó vergődéssel igyekeznek az ellenséget fiaik közeléből elcsalni; ebben különösen a kakas a mester. Folyton cserreg és hol szalad, hol felröpi, majd látszólag szárnya-szegetten vergődik az üldöző ragadozó állat vagy kutya előtt, mely azt hiszi, hogy már-már elfoghatja. Amint azonban ily módon jó messzire csalta a fiataloktól, egyszerre nyilsebesen tova száll és kicsinyeihez csatlakozik. De nem csak a saját gyermekeik iránt

viseltetnek ilyen szeretettel, hanem más fogoly-csapatok kicsinyeit is, ha ezek elárvulnak, maguk közé veszik s éppen úgy gondozzák a jövő tavaszig, mint saját ivadékaikat.

Ha a csapat legelés közben bogarászva szerteszéled, az öregek cserregéssel hívják szürkületkor össze az aprókat. Valóban megható az a buzgóság, az a gondosság és aggodás, melyet az öregek akkor tanusítanak, ha valamely vadász üldözésközben szétriasztotta őket. Addig hívják és keresik kicsinyeiket, míg az életben-maradtakat össze nem szedték. Ha ilyen alkalommal a szülők egyike szintén áldozatul esik, az életben maradt fél veszi magára a család-fentartás gondjait. Ha az apa és anya is elveszett, akkor a megmaradt csibék össze hívják egymást és valamely más csapathoz csatlakoznak, melynek még van vezetője.

Ellenséges növények. Francia gazdák rátértek, hogy a szamár-tövisnek legnagyobb ellensége a répa. Ha a szamár-tö-

vist már nem tudják másként kiirtani, répa-magot szórnak ki a földön és a következő évben a tövis magától eltűnik.

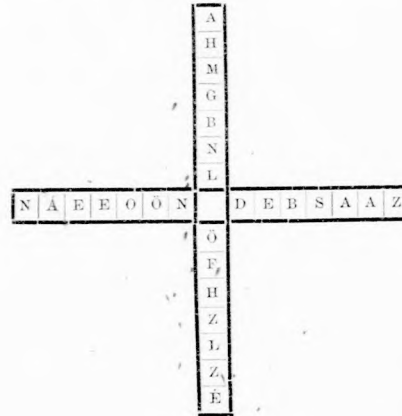

FEJTÖRŐ.

Szélmalom-rejtvény.

(Az sz itt kivételképen két betű-számba megy.)

Tréfás kérdések.

1.

Hogyan lehet egy dugóval bedugaszolt palaczkából egy filléres pénz-darabot kivenni, anélkül, hogy a dugót kihuznók, vagy a palaczkot eltörnők?

2.

Hány tojást bírt Góliás, az óriás, el-gyomorra megenni?

3.

Melyik a legrövidebb nap?

Vonal-rejtvény.

A következő 12 vonalat úgy válasszátok el egymástól, hogy egy-egy oldalon csak 5-5 vonal maradjon.

A megfejtők között, a kihuzott nevek sor-rendjében 3 korona-, 5 korona- és 8 korona áru könyvet sorsolunk ki jutalom-díjúl.

Találós vers.

Ha megterhelsz, jó a kedvem,
Nehéz sulylyal vigan járok;
Am nélküle erőm elfogy.
S mozdulatlan, némán állok.

Tréfás számtan.

Hogy bizonyítod be, hogy kétszer nyolcz annyi mint tizenhárom?

Tréfás természet-rajz.

Csoda-állat.

Fejjel madár, fej nélkül szerszám, fej és törzs nélkül emlős-állat.

Betű-rejtvény.

Büvészet.

Az asztalon három különböző kalap alatt három mandula fekszik. Mind a hármát a számba veszem. Hogy hozhatom most mind a hármát egy kalap alá, a nélkül, hogy a számát kinyitnám.

Kitöltő-rejtvény.

— él
— már
— ó
— ír
— gar
— úr
— át
— ő
— kár
— ár
— kos
— ürü

A megfelelő bötüket e szavak elé rakva: egy nagy férfiú nevét kapjátok.

INNEN-ONNAN.

Csiga-verseny. Firenzében kísérletet tett valaki néhány csigával olyan ut-vonalon, melyen mindegyik csak egy irányban mehetett előre. Kitént, hogy a leggyorsabb csiga egy kilométernyi utat $8\frac{3}{4}$ nap alatt tesz meg.

*

Jó óra. Rouen, francia város székes-egyházának torony-órája már 500 év óta rendszeren üti nem csak az egész, de a negyed-órákat is. E hosszú idő alatt semmi nemü javítást nem kellett rajta végezni.

*

A legmagasabb hely, hol állandó lakóház van, az ancomarcai vám-ház Peruban. 4876 méternyi magasságban épült, tehát körülbelül kétszer olyan magasságban, mint a Magas-Tátra csúcsai.

*

Kutya-vendéglő. New-York városban kutya-vendéglőt nyitott néhány év előtt egy vállalkozó szellemű amerikai. A vállalat kitűnően sikerült. A vendéglőnek naponkint több száz négy-lábu olyan vendége van, melyeknek gazdái elutaztak, vagy más okból gondoskodtak ebeikről ily módon.

*

Méhek a háboruban. Két ízben használtak a háboruban méheket. Először Themiscyra ostrománál, mikor a rómaiak aknákat készítettek. Mithridatesz nem bírván az ostromlókát visszaverni, végre méhradjokat bocsátott rájuk, melyek csakugyan elűzték őket. Hasonló eset történt Britániában, mikor a dánok és norvégek Chester (olv. Cseszter) városát ostromolták. Az angol-szászok először forró vízzel öntötték le ellenfeleiket, és midőn a norvégek ez ellen állat-bőröket vettek magukra, méhkasokat bocsátottak rájuk s már ez ellen nem tudtak védekezni.

*

Régi uralkodó-család. A japáni császár családja már 2600 év óta uralkodik Japánban.

*

Uszó templom. A Delaware nevű észak-amerikai folyón állandóan egy, csónakokra épült templom közlekedik, melynek magas harang-tornyán zászló leng. A templomot mindig olyan helyre viszik, ahol sok hajó horgonyoz, hogy a matrózok könnyű szerrel juthassanak isten-tisztelethez.

*

Nehéz eledel. A Behring-csatornában olyan czet-halat fogtak, melynek hasában egy »Montezuma« nevű hajó horgát találták. A hajók jegyzékéből kitént, hogy ez a horgó olyan czet-halász-hajóról való, melyet az amerikai kormány a polgár-háboru idején vásárolt volt. A czet-hal tehát 40—50 éve hordozta testében a horgot.

*

Papiros-pépből templom. Norvégia Beyen nevű városában papiros-pépből építettek templomot, melyben ezer ember fér el. A falakat oltott mészszel, aludt tejjel és tojás-fehérjével tették vízállóvá.

A »KIS LAP« LXIV. köt. 5-ik számában közölt rejtvények megfejtése a következő:

Találós-vers: Folyó, hal.

Bötü-rejtvény: Ponty.

Mese-rejtvény: Hazugság.

Tréfás természetrajz: Bodza.

Számtani feladat:

14	16	7	10	18
5	24	9	6	21
23	4	13	22	3
15	20	17	2	11
8	1	19	25	12

Hol a rim? Az utolsó sor kérdőjele a rim, a mennyiben ha azt is olvassuk, a vers így hangzik:

Sohse beszélj dolgaidról

Csak hozzájuk értővel,

Mert a balga megzavar csak,

Ugy-e ugy van, kérdő-jel.

Szótag-rejtvény:

Trombita harsog, dob pereg
Kész a csatára a sereg. Előre!
Süvit a golyó, cseng a kard,
Ez lelkesíti a magyart. Előre!

Kinek az aláírása ez? Gróf Dessewffy (olv. Dezsőfi) Emil.

*

Megfejtők: Geréb Lajos, Kövesi Pali és Elek, Németh Margit és Zsófia, Kovács Klára és Gyurka, g. Hunyady Ferencz, Váradi József, Herтеленy Márta és Andor, Megele Ilona, Pfeifer Pepike, Kuthy Béla, Dávid Katinka, Borhy Margit, Méréy Dalma, Beke Berti, Gyula és Zoltán, Nowody Antal, Poór Erna, Sommer József, Lax Henrik, g. Bolza Klára, Moravcsik Erika és Gyula, Blau György, Szigriszt Andor, Herzog testvérek, Löfkövecz Laczi, Weisz Jetti, Tersztyánszky Ferike, Blau testvérek, Nagy Anna és Béla, Bleuer Pali, Rakovszky Menyhért, Arva Erzsé és Laczi, Büben Iván és Miklós, Csauscher Mariska, Jurenák Gizi, Erdődy László, Leona, István és Béla, Neuhauser Rózi és Imre, Flór Annicza, Paulik Irike, Rothmiller Miklós, ifj. Vadasz Bertalan, Fekete Pista, Hály Misi és Bandi, Ungár Erzsike és Sándor, Granitz Ernő, Bakay Matild, Rosenthal Zelma, Bleuer Bandi, Gerbert Palika, Szalai Lili, Ricsey Sárika, Hatschek Adrienne és Piroška, Szemző István, Balassa Béla és László, Kállay Helén, Vörösmarthy Ida, Kristyory Ida, Beck Jenő, Vittmann Erzsé, Szumrák Jenő, Kovács Klotild, Feilitzsch Cecile, Weiser Arthur, Somogyi Jenő, Rosenfeld Vilma, Gajzágó Erzsé, Andreánszky Pisti és Gabi, Milutinovits Corinna és Janka, Strasser Pál, Vertán Mariska és Nellike, Weldin Ferike.

*

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, 3 korona áru könyvet nyert *Weiser Arthur Budapesten*; 5 korona áru könyvet *Kovács Klotild Abaujvárt* és 8 korona áru könyvet *Nowody Antal Budapesten*, kiknek a megfelelő könyveket a kiadóhivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIV. köt. 4-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Fischer Péter és Pál, Zuber Oszkár, Gladovszky Malvinka, Kakody Juliska, Hatschek Adrienne és Piroška, Gosztonyi Andor, Nemes Bandi, Wagner Elzi és Jenő, Mándy Irén és Zolika, Boczkó Béla, Goldschmidt Lipót, Weisz Etelka és Olga, Fekete Irén, Flór Annicza, Fürst Sári és Magda, Mellinger László, Granitz Ernő, Rothmiller Miklós, Farkas Piroška, Dominig Ilonka és Elza, Pap Lilike és Gizike, Batta Évike, Sinkovits Ima, Czeisler Margit, Stojkovits Oszika, Herzog testvérek, Zsögöd-Groschmidt Sanyi, Büchler Helénke és Jenő, Németh Ágnes, Thalý Flóra, Csernátóni László, Ordódy István, Strasser Pál, Agárdy Gyula, Hajnal Imre.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Szaitz Károly, Örömmel fogadlak hiveim sorába. Tekintve, hogy még csak 7 éves vagy, írásod csinosnak mondható. — Klein Frigyes. A magyarlatin rész ára 2 kor. — Császtvai testv. Egy hét csak elég idő a megoldásra? Örömtök, mely-

lyel a *Kis Lapot* fogadjátok, kedves tudomásomra szolgál. — *Deutsch Jozefa*. Ugyancsak kapóra jössz te most nekem. Már nagyon régen keresem a Hedvig urokatestvéred nyomát, de nem akadok rája. A régi lakásán nem találtam. Mert hogy átadni valóm van a részére. Ugy volna legjobb, ha meglátogatna. Mert bizony: most mindig itthon lel. Te még csak 6 éveske vagy? S már milyen ügyesen írsz! — *Flór Annicza*. Tartozó válaszomnak még egy csöpp halasztást kérek. — *Csilag Maris*. Ha átment az olvasó próbán, válaszolok. — *Ürmössy Annikó*. A mult szám ezen rovatának élén olvashattad szives kérdésszóra a válaszomat. — *Janny Gizike*. Allok elibe. — *Rósa Margit*. Későn jársz kérdéssel. Már több éve, hogy megszüntettem, mivel az én olvasóim sokkal szivesebben veszik azokat a rendkívüli kedvezményeket, melyeket könyvek alakjában nyújt az »Athenaeum«. Csak hogy persze, arra egy kicsit rá is kell szolgálni. — *Kürschak testv.* A nagy örömben osztozom én is. Még több jeles írőkkel fogtok találkozni a megnagyobboldott s díszesebbre vált *Kis Lapban*. — *Mariska néni*. Minden hatalomnál erősebb ajánlás a jó. — *B. S. né.* A megfejtő nevét szivesen közlöm. Elismerése kedves elégtételemmre szolgál. — *Balassa testv.* Az a versenyző villamosjegy-gyűjtés nem igaz. — *Vörösmarthy Ida*. Mint a tavaszi szellő: olyan jól esett nekem a szives meghívás megismétlése. Van reménységem, hogy ez idén megpillanthatom gyermekségem néhány boldog évének színhelyét. Akkor azután vagy egy órát elcsevegünk: te az újról, én a régiről. — *Rosenthal Zelma*. No már az igaz, hogy olyik hivatalnok név-írása olyan ákom-bákom, mint holmi basának a tigrája s inkább is valami tréfás újságban kellene közölni, hogy az írója elröstelje magát. — *U. Ilka*. Még eddig nem jutott kezemhez. — *Goldschmidt Lipót*. Az elsőt besoroztam. A másik is ügyesen van megszerkesztve, csak az a hibája, hogy a *gy-t* két betűnek veszi. — *Andreánszky Pisti és Gabi*. Biz az nagyon régi tréfa, kedves fiaim. — *Mama*. Föleépülésem után egyike lesz első utaimnak. — *Dávid Katinka*. Istennek jóvoltából a jövő héten már vigabbat üzengetünk egymásnak. — *Rothmiller Miklós*. Azért engem nem illet semmiféle köszönet. — *Batta Évike*. Az mindegy. — *Szigriszt Andor*. Lassacsckán ugyan, de már közeledem a régi állapothoz. — *Fráter Iván*. Már milyen föltevés az, hogy én kedvezésképen közlöm a megfejtők nevét! Mi okom volna mellőzni a tiedet? Egyszerűen: nem kaptam soraidat, ami bizony néha megesik. Tehát e végett kérd »jóindulatomat«, fölösleges. — *Arva Erzsike*. Küldheted bátran. — *Vertán testv.* Kérdésszel fordulj a *Kis Lap kiadó-hivatalához*. Különb levélkédet én is oda származtatom. A kedves megemlékezést szívből köszönöm. — *Hajnal Imre*. Ha nem volt kimutatva, nem is kaptam. — *Weldin Ferike*. Nagyon rég megjelent már. Édes testvére a *Félegyházával* s *Fejérvárral* foglalkozó képrejtvényeknek. — *Több levélről a jövő számban*

LEVELEZÉS.

Batthyányi Lillynek üzeni *Weil Juliska*, hogy czime: Komárom, Vág-Duna-sor. — *Terbász Imre Tich* Mártával képes lev. lapokat váltana. — Levelezést óhajt folytatni *Vertán Mariska* (szabatos cím?) *Hegyessy Sándival*. — Képes lev. lapokat meg *Sommer József* (N.-Kanizsa) szeretne váltani *Ernst Palival* és *Gyurival*.

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten